

Voorwoord: het deskundigenonderzoek in al zijn facetten

Een gerechtelijk deskundigenonderzoek wordt in het algemeen gedefinieerd als een onderzoeksmaatregel tot voorlichting van de rechter, door een deskundige ter zake over de feiten of technische kwesties.¹ In deze definitie wordt onvoldoende aangeduid dat het in de eerste plaats een bewijsprocedure is die op verschillende manieren kan tot stand komen.

Een deskundigenonderzoek is niet noodzakelijk gerechtelijk. Het kan in de ruimere betekenis de rechter of de partijen in een geschil informeren. Het kan voorafgaan aan een geschil en dit voorkomen. Wezenlijk voor een deskundigenonderzoek in het algemeen is dat het tracht een bijdrage te leveren tot het voorkomen of oplossen van een bestaand geschil.² Daarvoor is een gerechtelijke context niet noodzakelijk.

Een gerechtelijk deskundigenonderzoek kan gedefinieerd worden als een onderzoeksmaatregel die op verzoek van partijen of ambtshalve bevolen wordt in het kader van een gerechtelijke procedure om de rechter toe te laten door de tussenkomst van een specialist een beter inzicht te krijgen in de technische aspecten van het geschil zowel wat de feiten, de oorzaken en verantwoordelijkheden alsmede eventuele schade en herstelkosten betreft.

Dit *Handboek Deskundigenonderzoek* besteedt aandacht aan het gerechtelijke deskundigenonderzoek in al zijn facetten. Het is bestemd voor juristen en deskundigen, die met een gerechtelijke of minnelijke opdracht belast worden.

In 'Deskundigenonderzoek: algemeen' (→ *Zie nr. 1*) wordt het gerechtelijk onderzoek gesitueerd in vergelijking met eenzijdige en minnelijke onderzoeken. Het deskundigenonderzoek is in de eerste plaats een van de meest aangewende bewijsprocedures in het burgerlijk procesrecht. In dit deel wordt ook aandacht besteed aan de bemiddeling.

In 'Gerechtelijk deskundigenonderzoek' (→ *Zie nr. 75*) wordt een uitvoerige juridische analyse gemaakt van de aspecten van het gerechtelijk deskundigenonderzoek vanaf de aanstelling tot de begroting van de kosten en erelonen bij het einde van de opdracht met aandacht voor de aansprakelijkheid van de deskundige. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan de bewijsverordening, de bescherming van

1. E. DIRIX, B. TILLEMEN en P. VAN ORSHOVEN (ed.), *De Valks Juridisch Woordenboek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 107.

2. T. LYSSENS en L. NAUDTS, *Deskundigenonderzoek in burgerlijke zaken*, Mechelen, Kluwer, 2010, 3.

bedrijfsgeheimen, het nationaal register voor gerechtsdeskundigen, de toepassing van de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de domeindeskundigen.

In 'Technische uitvoering van een deskundigenonderzoek' (→ *Zie nr. 745*) wordt vooral ten behoeve van de deskundigen ingegaan op de technische uitvoering van het deskundigenonderzoek. De tekst leest als een vorm van draaiboek, waarin de deskundige wordt gewezen op de goede praktijken, maar ook zijn wettelijke verplichtingen en mogelijke problemen vanaf de aanvaarding van de opdracht tot aan de neerlegging van het eindverslag.

'Raakvlakken met andere rechtstakken' (→ *Zie nr. 908*) behandelt de procedures voor de vrederechter, die niet alleen afwijken van de gemeenrechtelijke procedure, maar die ook een aantal bijzondere problemen stellen voor de deskundige. In dezelfde titel worden ook de bijzondere aspecten van een aantal rechtstakken behandeld, meer bepaald van het vennootschapsrecht, intellectueel recht, sociaal recht, verzekeringsrecht en verkeersrecht.

Het deskundigenonderzoek in het strafrecht wijkt op verschillende punten af van het gemeenrechtelijk deskundigenonderzoek. De regels van het Gerechtelijk Wetboek zijn gedeeltelijk toepasselijk op strafrechtelijke procedures met name bij de behandeling van de burgerlijke belangen. Omwille van de duidelijkheid wordt het deskundigenonderzoek in strafzaken integraal behandeld in 'Deskundigenonderzoek in strafzaken' (→ *Zie nr. 1236*).

Ten slotte worden in de wetteksten enkele relevante wetteksten en het KB deontologie opgenomen.

Auteurs

- **Toon LYSENS** Erevoorzitter rechtbank van koophandel Tongeren
- **Didier De BUYST** Prof. dr. ir., Veritas per Scientiam, gerechtsdeskundige, erkend bemiddelaar in burgerlijke en handelszaken, gastprofessor UHasselt Faculteit Architectuur
- **Christophe RONSE** Advocaat bij ALTIUS
- **Luc NAUDTS** Oud-advocaat
- **Bart De SMET** Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie en Doctor in de rechten (UA, 1996)
- **Pierre THIRIAR** Raadsheer hof van beroep Antwerpen, lector gerechtelijk recht AP Hogeschool Antwerpen en praktijkassistent UAntwerpen
- **Marijke ROELANTS** Advocaat bij BoldLAW
- **Merel van DONGEN** Legal Advisor Insurance bij Baloise Belgium
- **Valeria SIMONIAN** Advocaat bij BUYSENS Employment Lawyers

Deel I. Deskundigenonderzoek: algemeen

Hoofdstuk 1. Inleiding: een geschil voorkomen of oplossen

Toon LYSENS en Luc NAUDTS

- 1 Een deskundigenonderzoek is niet noodzakelijk gerechtelijk. Wezenlijk voor een deskundigenonderzoek in het algemeen is dat het tracht een bijdrage te leveren tot het voorkomen of oplossen van een bestaand geschil.¹ Daarvoor is een gerechtelijke context niet noodzakelijk.

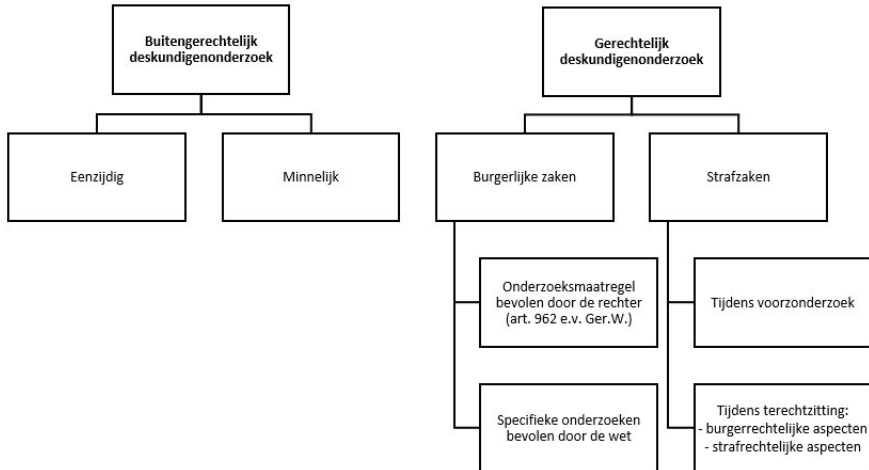
Dit *Handboek Deskundigenonderzoek* besteedt in de volgende delen aandacht aan het deskundigenonderzoek in al zijn aspecten. In deskundigenonderzoek algemeen wordt gefocust op het eenzijdig en minnelijke onderzoek.

De deskundige moet steeds voor ogen houden in welke hoedanigheid hij optreedt. Handelt hij voor een partij of zoekt hij een minnelijke oplossing voor meer partijen? In het gerechtelijk deskundigenonderzoek treedt hij op binnen het strikte kader van het Gerechtelijk Wetboek. Wanneer hij daarbuiten optreedt als deskundige, bemiddelaar of scheidsrechter is dat veel minder duidelijk. Daarom worden de verschillende vormen van alternatieve geschillenbeslechting behandeld.

Ten slotte wordt aandacht besteed aan de rol van de deskundige als verzoener. In welke hoedanigheid hij ook optreedt, steeds moet de deskundige een verzoening van de partijen nastreven voor zover dit haalbaar is.

1. T. LYSSENS en L. NAUDTS, *Deskundigenonderzoek in burgerlijke zaken*, Mechelen, Kluwer, 2010, 3.

Schema: de verschillende soorten deskundigenonderzoeken

Hoofdstuk 2. Eenzijdig deskundigenonderzoek

Toon LYSENS en Luc NAUDTS

1. Definitie en kenmerken

- 2 Een eenzijdig deskundigenonderzoek wordt door één partij georganiseerd zonder de eventuele tegenpartij daarbij te betrekken. Het onderscheidt zich dan ook van een gerechtelijk deskundigenonderzoek (→ *Zie nr. 75*), dat kadert in een procedure. Wanneer partijen in onderling akkoord een deskundigenonderzoek organiseren zonder tussenkomst van de rechtbank is sprake van een minnelijk deskundigenonderzoek (→ *Zie nr. 23*). Er is een fundamenteel onderscheid met arbitrage en bemiddeling.
- 3 Een eenzijdig deskundigenonderzoek betekent dat een partij een beroep doet op het advies van een deskundige, met het oog op een bestaande of nog te voeren procedure. Indien enkel een beroep gedaan wordt op een derde al dan niet deskundige, voor advies of goede raad, spreekt men niet van een deskundigenonderzoek. Zelfs een advies over de opportuniteit van een procedure is geen deskundigenonderzoek. De band met een bestaand geschil, dat al dan niet tot een procedure zal leiden is noodzakelijk. Bovendien veronderstelt het deskundigenonderzoek ook een zeker technisch aspect, waarin de deskundige gespecialiseerd is. Een procespartij dient voor de rechtbank de feiten, vaststellingen, beweringen of schadeaanspraken die zij aanvoert, te bewijzen.

Zij kan hiervoor een beroep doen op bewijsstukken, getuigen of gerechtsdeurwaardersvaststellingen. Deze hebben een verschillende bewijswaarde. Een getuige komt in aanmerking als bewijsmiddel omdat hij de feiten heeft meegemaakt. De gerechtsdeurwaarder geeft door zijn veronderstelde neutraliteit een zeker gewicht aan zijn tussenkomst, maar hij kan enkel vaststellingen doen.² De deskundige verenigt een aantal capaciteiten in zich. Hij stelt persoonlijk bepaalde feiten of technische

2. Zie in dat verband M.E. STORME, "De bewijswaarde van het proces-verbaal van vaststelling van materiële feiten door een gerechtsdeurwaarder op verzoek van particulieren (art. 516 Ger.W.) en aanverwante vragen", *RW* 1994-95, 345.

gegevens vast en zijn vakkennis geeft aan deze vaststellingen een zeker gezag. Hij kan zijn vaststellingen gestructureerd weergeven, wetenschappelijk onderbouwen en een technisch advies geven over oorzaken en gevolgen.

- 4 De waarde van de vaststellingen door een gerechtsdeurwaarder verdient bijzondere aandacht.³ Het Hof van Cassatie oordeelde in 2012 dat vaststellingen van de gerechtsdeurwaarder enkel gelden als inlichtingen.⁴ Daarom heeft de wetgever ingegrepen en artikel 519 Ger.W. ingevoerd.⁵ Het behoort tot de taken van de gerechtsdeurwaarder om vaststellingen te doen op verzoek van magistraten of particulieren. Deze vaststellingen moeten beperkt blijven tot zuiver materiële feiten zonder daaromtrent enig advies uit te brengen. Ze zijn authentiek wat betreft de materiële feiten en gegevens die de gerechtsdeurwaarder zintuiglijk kan waarneemen. Ze kunnen alleen betwist worden door een valsheidsprocedure.
- 5 Een wezenlijk kenmerk van het eenzijdige deskundigenonderzoek is dat het gevoerd wordt in opdracht van één partij. Bij de aanstelling worden andere mogelijk in het geschil betrokken partijen niet gekend. Deze eenzijdige opdracht sluit latere contacten met andere partijen niet uit. Toch dient de deskundige de nodige omzichtigheid in acht te nemen. Bij de contacten met derden lijkt het een essentiële regel van deontologie en zelfs van beleefdheid dat de deskundige meedeelt welke zijn opdracht is en wie de opdrachtgevers zijn. Vooral bij eenzijdige vaststellingen in opdracht van verzekeraars worden deze regels wel eens genegeerd. Af te keuren zijn de verwijzingen van eenzijdig aangestelde deskundigen naar de informatie verstrekt door getuigen of de verzekerde van hun opdrachtgever, wanneer deze ‘genoteerde verklaringen’ later worden tegengesproken door de betrokkenen zelf of hun raadsliden.

In de rechtspraak is daarop ook gereageerd in die zin dat de eenzijdige vaststellingen en technische onderzoeken van deskundigen, aangesteld door verzekeraars, niet steeds als geloofwaardig worden aangezien.⁶ De sanctie wegens eenzijdig onderzoek van verzekeraars via hun experts, is de niet-tegenwerpbaarheid aan de verzekerde.⁷ Tevens wordt aan de verzekeraars en hun deskundigen verweten dat hun eenzijdige beweringen niet van dien aard zijn om de objectieve bewijselementen waarover de rechtbank zelf beschikt, te weerleggen.⁸ Als iemand wordt opgeroepen door de deskundige van de verzekering is niet altijd duidelijk of het gaat om een eenzijdig deskundigenonderzoek of een bindende derdenbeslissing (→ *Zie nr. 23*).

3. P. THIRIAR, “Authentieke vaststellingen door een gerechtsdeurwaarder: se non è vero”, *RW* 2013-14, 1122.

4. Cass. 28 maart 2012, *RW* 2013-14, 735.

5. Wet 7 januari 2014, *BS* 22 januari 2014.

6. Bergen 24 december 2001, *TBH* 2003, 683.

7. Rb. Tongeren 13 december 2001, *TBH* 2003, 693.

8. Pol. Tongeren (afd. Genk) 25 maart 2002, *TBH* 2003, 702.

- 6 Toch is een goed eenzijdig deskundigenonderzoek een nuttig instrument zowel voor de partijen als voor de rechtbank. Het standpunt van één partij wordt overzichtelijk, systematisch en volledig weergegeven. De onduidelijke en algemene grieven of aanspraken van een leek worden samengevat en geobjectiveerd. Het verslag kan een begin van bewijs zijn dat de aanstelling van een gerechtsdeskundige verantwoordt.
- 7 Het verslag van een eenzijdig aangestelde deskundige is in de eerste plaats bedoeld als advies voor zijn opdrachtgever. Het wordt niet als voorverslag meegedeeld en is niet voorzien van een eedformule. In principe kan de deskundige zijn verslag aanpassen aan de wensen van zijn opdrachtgever wat de vorm of de omvang betreft. Wil hij echter zijn geloofwaardigheid niet op het spel zetten, dan dient hij alleszins inhoudelijk objectief te blijven in die zin dat zijn besluiten qua advies ernstig wetenschappelijk en technisch onderbouwd zijn.
- 8 De aanstelling van de eenzijdige deskundige gebeurt zonder enige formaliteit. Er is geen schriftelijke opdracht nodig en zeker geen rechterlijke beslissing. Wanneer een patiënt aan een geneesheer vraagt om een attest van werkonbekwaamheid op te stellen of wanneer een schadelijder door een architect een bestek laat opmaken, gaat het om een eenzijdig deskundig verslag. De relatie tussen de opdrachtgever en de deskundige is zuiver contractueel en de regels van het Burgerlijk Wetboek zijn van toepassing.

De juridische kwalificatie is niet zo duidelijk maar leunt volgens de meeste auteurs nauw aan bij de aanneming.⁹ Het gaat om een overeenkomst *intuitu personae*, met name dat ze wordt afgesloten vanwege de persoonlijkheid of de specifieke kwaliteiten van de andere partij, zijnde de deskundige. Dit belet niet dat de eenzijdige expertise in tegenstelling tot een gerechtelijke expertise wel aan een rechtspersoon kan toevertrouwd worden. Een eenzijdige expertise kan ook op ieder ogenblik beëindigd worden. Op grond van artikel 1794 oud BW kan de opdrachtgever op ieder ogenblik door zijn enkele wil de overeenkomst verbreken op voorwaarde dat het gaat om een aanneming van een werk dat door zijn voorwerp of door een uitdrukkelijke tijdsduur bepaald is.¹⁰ Hij dient wel de gemaakte kosten te vergoeden. Aldus kan de opdrachtgever, die niet tevreden is over het resultaat een andere deskundige gelasten. Ook hier blijkt het grote verschil met de gerechtelijke expertise, die slechts door het akkoord van de partijen of via een rechterlijke beslissing voortijdig kan beëindigd worden.

- 9 De vergoeding van de deskundige wordt vrij bepaald tussen partijen en gebeurt meestal op basis van een factuur of van een ereloonnota. Bij voorkeur wordt hierover voorafgaandelijk een overeenkomst gesloten. In geval van betwisting van de

9. G. BAERT, *Aanneming van werk* in *APR*, Gent, Story-Scientia, 2001, 15, nr. 21; P. VANHELMONT, "Bedenkingen bij het deskundigenonderzoek in zaken van privaatrecht" in X, *Liber Amicorum Alfons Vandeurzen*, Gent, Mys en Breesch, 1995, 250.

10. Cass. 4 september 1980, *Arr.Cass.* 1980-81, 7.

erelonen dient de deskundige deze te verhalen op zijn opdrachtgever en hem desnoods te dagvaarden. De kosten van een eenzijdig deskundigenonderzoek zijn in principe niet verhaalbaar op de tegenpartij zelfs als zij in het ongelijk gesteld wordt.

- 10 Hierin is een kentering gekomen ingevolge rechtspraak van het Hof van Cassatie. Het Hof stelt dat de kosten van de (minnelijke) deskundige, die een verzekeraar had bijgestaan, konden verhaald worden op de tegenpartij.¹¹ Dit arrest vond reeds navolging.¹²

Deze uitzondering werd verder uitgewerkt door het Hof van Cassatie in een arrest van 2 september 2004.¹³ Dit arrest doet omtrent de kosten van het eenzijdig deskundigenonderzoek een belangrijke uitspraak. Terwijl het arrest van 28 februari 2002 betrekking had op een vordering gebaseerd op artikel 1382 oud BW, ging het *in casu* om een contractuele tekortkoming. De partij, die tekortschoot in haar contractuele verplichtingen, dient een gedeelte van de kosten van de deskundigen die de tegenpartij bijstonden, te dragen. In de eerste plaats werd gesteld dat het niet gaat om gerechtskosten, maar wel om schade. Op grond van artikel 1149 oud BW (thans art. 5.86 BW) dient de integrale schade vergoed te worden. Anderzijds bepaalt artikel 1151 oud BW (thans art. 5.86 BW en art. 5.87 BW) dat de schadevergoeding enkel moet omvatten hetgeen een onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is van het niet-uitvoeren van de overeenkomst. Het hof van beroep te Luik had in het bevestigd arrest van 2 november 2000, een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de verschillende tussenkomsten van een eenzijdig deskundige. Aldus werden de kosten van de staat van bevinding opgesteld door de makelaar (*expert immobilier*) afgewezen omdat de schade ook aan de hand van foto's bewezen had kunnen worden. De kosten voor de tussenkomst van een technisch raadsman, die een derde hypothese over de oorzaak van de schade had bijgebracht, die achteraf de juiste bleek te zijn, werden integraal ten laste gelegd omdat door dit advies de aangestelde gerechtsdeskundige veel tijd werd bespaard. De kosten van een derde deskundige werden voor de helft toegerekend omdat hij wel nuttige inlichtingen had bijgebracht, terwijl een gedeelte van zijn verslag betrekking had op andere aspecten en niets nuttig had bijgebracht voor de gerechtsdeskundige. Hieruit dient te worden besloten dat het Hof van Cassatie aanvaardt dat het geheel of een gedeelte van de kosten van het eenzijdig deskundigenonderzoek kan ten laste gelegd worden van de tegenpartij.

Het Hof van Cassatie heeft dit standpunt nogmaals bevestigd in een arrest van 5 mei 2006.¹⁴ In dit arrest heeft het Hof zijn standpunt uitgebreid naar gevallen waarbij schadevergoeding gevorderd wordt op grond van objectieve aansprakelijkheid en meer bepaald dat een onteigende ook aanspraak kan maken op de vergoeding

11. Cass. 28 februari 2002, *RW* 2002-03, 19, noot S. MOSSELMANS, *NJW* 2002, 351, noot I. BOONE, *De Verz.* 2002, 701, noot P. GRAULUS en *RGAR* 2003, nr. 13754, noot F. GLANSBORFF.

12. Brussel 16 januari 2003, *RGAR* 2003, nr. 13755.

13. Cass. 2 september 2004, *RW* 2004-05, 535, met concl. advocaat-generaal A. HENKES en noot B. WILMS en K. CHRISTIAANS.

14. Cass. C.03.0068 F, 5 mei 2006, www.cass.be, *RW* 2005-06, 1519.

van de kosten voor een technisch raadgever wanneer die kosten noodzakelijk zijn gebleken voor het vaststellen van de vergoeding. De rechter oordeelt *in concreto* of de tussenkost noodzakelijkerwijze een gevolg is van de fout of de contractuele tekortkoming en of ze een nuttige bijdrage heeft geleverd.

- 11 Het Hof van Justitie heeft zich in een arrest van 28 juli 2016 uitgesproken inzake advocaatkosten en kosten van een technisch raadgever wat de tenlastelegging daarvan in hoofde van de verliezende partij betreft. Het Hof was gevat met een tweeledige prejudiciële vraag, gesteld door het hof van beroep te Antwerpen bij arrest van 26 januari 2015.

De appellante deed afstand van haar hoger beroep. Daarna vroeg de geïntimeerde om haar te veroordelen tot betaling van 185 462,55 EUR voor advocaatkosten en 40 400,00 EUR voor bijstand van een gemachtigde die gespecialiseerd is in het octrooirecht. Het Hof onderzoekt de tweeledige vraag van het hof van beroep Antwerpen dat vroeg of de begrippen van artikel 14 van de richtlijn 2004/48 'redelijke en evenredige' gerechtskosten en andere kosten zich verzetten tegen de Belgische wetgeving die een systeem van gevarieerde forfaitaire tarieven vooropstelt inzake kosten voor de bijstand van een advocaat en hetzelfde wat de kosten van een technisch raadgever betreft, met name of die enkel verhaalbaar zijn in geval van een fout die zowel contractueel als buitencontractueel zou kunnen zijn. Het Hof herinnert eraan dat artikel 14 van richtlijn 2004/48 het beginsel huldigt dat redelijke en evenredige gerechtskosten die de in het gelijkgestelde partij heeft gemaakt als algemene regel door de verliezende partij zullen worden gedragen, tenzij de billijkheid zich daartegen verzet. Het begrip gerechtskosten heeft onder meer betrekking op de erelonen van advocaten.

- 12 Aan het vereiste dat de verliezende partij de 'redelijke' proceskosten draagt, is niet voldaan als die forfaitaire tarieven aanzienlijk lager zijn dan de gemiddelde tarieven die in de praktijk gelden voor de diensten van advocaten in een welbepaalde lidstaat. Het Hof wijst er ook op dat de regeling verder onverenigbaar is met de richtlijn 2004/48 als de bedoelde procedures en rechtsmiddelen niet afschrikkend zouden zijn. Voorts besteedt het Hof aandacht aan het begrip 'evenredige' kosten. Daarbij omschrijft het Hof dit als het recht dat de in het gelijkgestelde partij heeft op een vergoeding die minstens een significant en passend deel van de redelijke kosten die zij daadwerkelijk heeft gemaakt, dekt. Het Hof stelt dat de absolute grens in geval van een forfaitaire regeling (toentertijd 11 000,00 EUR) moet waarborgen dat die de tarieven weerspiegelt die daadwerkelijk gelden voor de diensten van advocaten op het specifiek gebied en dat tevens een significant en passend deel van de redelijke kosten van de in het gelijkgestelde partij door de verliezende partij wordt gedragen. Daarmee werd de verwijzende rechter uitgenodigd om na te gaan of die tarieven in werkelijkheid waarborg boden dat de redelijke kosten van de in het gelijkgestelde partij ten laste werden gelegd van de verwerende partij. Het Hof boog zich voorts over de andere kosten die de in het gelijkgestelde partij had gemaakt. Die andere kosten, in de zin van artikel 14 van richtlijn 2004/48 zijn kosten die rechtstreeks en nauw verbonden zijn met de betrokken gerechtelijke procedure. Artikel 14 van

gezegde richtlijn verzet zich tegen nationale voorschriften op grond waarvan de kosten van een technisch raadgever slechts worden vergoed in geval van een fout van de verliezende partij, voor zover die kosten rechtstreeks en nauw verbonden zijn met een vordering in rechte.

- 13 Het dient beklemtoond te worden dat deze casus specifiek sloeg op een betwisting van octrooirecht maar het laat zich aanzien dat dit arrest verstrekkende gevolgen heeft voor andere zaken wanneer daarin de maxima van de rechtsplegingsvergoedingen getoetst worden aan de tarieven die daadwerkelijk gelden voor de diensten van advocaten op het vlak van de zaken in kwestie. Daarnaast lijkt het dat de casatierechtspraak inzake vergoeding van de kosten van een technisch raadgever in geval van aansprakelijkheid van de verliezende partij op basis van artikel 1382 oud BW op zijn zachtst gezegd aan het wankelen zal gebracht worden.

Het criterium van het Hof van Justitie is immers dat de andere kosten weliswaar nauw moeten verbonden zijn met de betrokken gerechtelijke procedure maar niet afhankelijk kunnen gesteld worden van een fout van de verliezende partij. Dit arrest werd al besproken door DE JAEGER en CLAEYÉ.¹⁵ Wat de maximale rechtsplegingsvergoedingen betreft, zal het de Belgische rechter niet toegelaten zijn het arrest in te roepen om die te verhogen.¹⁶ Er zal derhalve een wetgevend initiatief nodig zijn om aan de stellingname van het Hof tegemoet te komen. Hoe in afwachting van de inhoud van dit arrest kan gebruikgemaakt worden door partijen in andere zaken blijft koffiedik kijken. DE JAEGER en CLAEYÉ poneren dat wie meer wil krijgen dan de wettelijke maxima der rechtsplegingsvergoedingen de overheid zal moeten aanspreken op basis van haar aansprakelijkheid door verkeerde omzetting van de richtlijn.¹⁷ Dit geldt in eerste instantie voor soortgelijke betwistingen aangaande intellectuele eigendom.

De wetgever zal ook niet kunnen volstaan met het louter aanpassen van de rechtsplegingsvergoedingen in dit soort materies. DE JAEGER en CLAEYÉ brengen een arrest van 18 december 2008 van het Grondwettelijk Hof in herinnering waarin geoordeeld werd dat verschillende kostenregimes niet zonder meer kunnen beschouwd worden als strijdig met het gelijkheidsbeginsel. Toch werd toen al een oproep gedaan om die regimes op elkaar af te stemmen.¹⁸ Met dit arrest wordt deze kwestie des te meer prangend. Het mag trouwens betwijfeld worden of de rechtspractici het daarbij zullen laten en zich enkel zullen richten tot de Belgische Staat om meer dan de maximale rechtsplegingsvergoedingen af te dwingen. Wat de

15. T. DE JAEGER en K. CLAEYÉ, "Maximale rechtsplegingsvergoeding mogelijk op de schop", *Juristenkrant* 2016, afl. 333, 1.

16. T. DE JAEGER en K. CLAEYÉ, "Maximale rechtsplegingsvergoeding mogelijk op de schop", *Juristenkrant* 2016, afl. 333, 3.

17. T. DE JAEGER en K. CLAEYÉ, "Maximale rechtsplegingsvergoeding mogelijk op de schop", *Juristenkrant* 2016, afl. 333, 3.

18. T. DE JAEGER en K. CLAEYÉ, "Maximale rechtsplegingsvergoeding mogelijk op de schop", *Juristenkrant* 2016, afl. 333, 3.

weerslag van het arrest op de kosten van de technische raadgevers betreft, menen DE JAEGER en CLAEYÉ dat deze eerder beperkt zal zijn.

Toch lijkt het *prima facie* een hele opluchting dat bij een vordering om dergelijke kosten van de verliezende partij weer te bekomen de drempel van het foutbegrip niet meer aan de orde is. Wellicht wordt het gemakkelijker om aan te tonen dat de gemaakte kosten rechtstreeks en nauw verbonden zijn met de betrokken procedure.

Recent diende het hof van beroep te Antwerpen zich uit te spreken over een vraag tot veroordeling van de verliezende partij voor de kosten van twee technische raadgevers van de andere partij die zich beriep op artikel 14 van richtlijn 2004/48/EG. Het hof overweegt dat dit artikel geen vorderingsrecht aan de betrokken partij geeft. Wel moet het nationaal recht op richtlijnconforme manier worden uitgelegd waarbij het hof stelt dat de kosten inzake uitgaven voor onderzoeksmaatregelen voorzien in artikel 1018, 4° Ger.W. niet exhaustief zijn opgesomd. Het hof weerhoudt een deel van de kosten van een van de technische raadgevers omdat deze voldoende nauw aansloten met bij de vordering van die partij aangaande de eerbiediging van haar kwekersrecht en omdat het de analyse betrof van een deel van het protocol opgesteld met de gerechtsdeskundige in dezelfde zaak. De andere kosten werden afgewezen bij gebrek aan betrokkenheid of bewijs daarvan.¹⁹

- 14 Ook het Grondwettelijk Hof had zich eerder reeds gebogen over het probleem van de kosten van de bijstand door een deskundige. In een arrest van 26 oktober 2005 wordt gesteld dat de kosten van de bijstand door een medisch deskundige in het kader van een gerechtelijk deskundigenonderzoek bevolen in een procedure inzake sociale zekerheid in aanmerking dienen te komen voor rechtsbijstand.²⁰ In een eerste commentaar werd gewezen op de verregaande gevolgen van dit arrest.²¹ Inmiddels is de wetgever tussengekomen en is artikel 664 Ger.W. aangepast.²² Wanneer rechtsbijstand wordt toegekend biedt hij de betrokkene tevens de mogelijkheid kosteloos bijstand te genieten van een technisch adviseur bij een gerechtelijk deskundigenonderzoek. Ook artikelen 665, 8° en 671 Ger.W. werden in die zin aangepast. Hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat rechtsbijstand slechts een systeem is waarbij de overheid de kosten voorschiet en ze later terugvordert van de verliezende partij (art. 693 en 694 Ger.W.). Artikel 692*bis* Ger.W.²³ bepaalt uitdrukkelijk dat de kosten van de technische adviseurs die de partijen bijstaan, worden voorgeschoten. De Koning bepaalt zo nodig het bedrag van deze kosten en dit ereloon en stelt regels vast volgens welke zij worden begroot, betaald en in voorkomend geval geïnd. Deze wet is van toepassing sinds 1 januari 2007.

19. Antwerpen 10 februari 2021, *IRDI* 2021/1, (43) 52, nr. 43.

20. Grondwettelijk Hof nr. 2005/160, 26 oktober 2005, *BS* 11 januari 2006, 2076.

21. D. MOUGENOT, "Assistance d'un médecin-conseil et procès équitable", *JT* 2006, 101.

22. Ingevoegd bij art. 10 wet 20 juli 2006, *BS* 28 augustus 2006, tweede editie.

23. Ingevoegd bij art. 13 wet 20 juli 2006, *BS* 28 augustus 2006, tweede editie.

- 15 Het feit dat de eenzijdige expertise beheerst wordt door het contractenrecht neemt niet weg dat de deskundige zijn onafhankelijkheid behoudt. Hij moet zijn opdracht uitvoeren zoals deze door de opdrachtgever wordt omschreven. Deze bepaalt het voorwerp en de omvang van het onderzoek. De deskundige blijft vrij wat de inhoud betreft.²⁴ Zoals bij ieder contract moet de minnelijke expertise te goeder trouw worden uitgevoerd (art. 5.69 BW). Dit betekent dat de deskundige, ook als hij in opdracht van een partij optreedt, eerlijk, loyaal en te goeder trouw moet handelen met eerbied voor de rechten van de verdediging.
- 16 Uitzonderlijk is de tussenkomst van een deskundige als raadgever van een partij mogelijk. Bij de inrichting van de fiscale kamers in de rechtbanken van eerste aanleg werd in artikel 728, § 2*bis* Ger.W. voorzien dat de rechtbank de door de belastingplichtige gekozen accountant, beroepsboekhouder of bedrijfsrevisor kan horen.²⁵ Op grond van artikel 1183, 4° Ger.W. kan de notaris zich laten bijstaan door een particulier deskundige inzake de schatting van onroerende goederen bij boedelbeschrijving.
- 17 Merkwaardig in dat verband is de reglementering van het beroep van privédetective. Artikel 1, § 1 van de wet 19 juli 1991 definieert onder meer als privédetective een natuurlijk persoon, die gewoonlijk tegen betaling en voor een opdrachtgever activiteiten uitoefent, die bestaan in het verzamelen van bewijsmateriaal voor het vaststellen van feiten, die aanleiding geven of kunnen geven tot conflicten tussen personen of die kunnen aangewend worden voor het beëindigen van conflicten.^{26 27}
- 18 Het is duidelijk dat de deskundige onder deze zeer algemene omschrijving valt. De wet voorziet de mogelijkheid om bij koninklijk besluit de lijst vast te stellen van beroepen en activiteiten, die niet als dusdanig dienen te worden beschouwd. Aldus werd bij KB van 30 juli 1994²⁸ onder meer uitgesloten van de toepassing van deze wet: de door hoven en rechtbanken benoemd expert en de expert voor wie toegang tot het beroep door de wet geregeld is, zoals revisoren en landmeters.

Dit betekent echter dat de buitengerechtelijke deskundigen voor wie toegang tot het beroep niet bij wet geregeld is en die hun activiteiten als expert op een 'gewoonlijke' basis uitoefenen, onder de vergunningsplicht vallen. Nu er een nationaal register voor gerechtsdeskundigen bestaat, is het allicht aangewezen het uitvoeringsbesluit aan te passen aan de nieuwe situatie en alle ingeschreven gerechtsdeskundigen hierin op te nemen.

24. P. LURQUIN, *Traité de l'expertise en toutes matières*, I, Brussel, Bruylant, 1985, 11, nr. 6.

25. Ingevoegd bij art. 8 wet 23 maart 1999 (*BS* 27 maart 1999).

26. Wet 19 juli 1991 tot regeling van het beroep van privé-detective (*BS* 2 oktober 1991).

27. Zie voor verdere bespreking ook J. DE CUYPER en W. DE CUYPER, "De licentie van 'privédetective'", *T.Desk.* 2000, afl. 159, 37-45.

28. *BS* 14 september 1994.

2. Bewijswaarde

- 19 Een eenzijdig deskundigenonderzoek heeft ondanks zijn specifiek karakter een zekere bewijswaarde. Dit werd in een arrest van het hof van beroep te Bergen onderlijnd.²⁹ Het hof stelt dat een eenzijdig deskundigenverslag in principe bewijskracht kan hebben indien de omstandigheden waarin het werd opgesteld de rechter toelaten er geloof aan te hechten en ervan uit te gaan dat de belangen van de partij aan wie het wordt tegengeworpen, werden gerespecteerd.

Zoals reeds aangeduid, heeft het niet hetzelfde neutraal karakter als de tussenkomst van een objectieve derde. Het wordt immers opgesteld in opdracht van één partij en is dus uiteraard partijdig. Een deskundige die gebruikelijk door de rechtbanken wordt aangesteld, kan door partijen aangezocht worden om een eenzijdig verslag op te stellen. Aangezien hij zijn naam als gerechtsdeskundige hieraan verbindt, zal hij een dergelijke opdracht met de nodige omzichtigheid aanvaarden en uitvoeren. Hij wordt immers slechts door één partij ingelicht en dat kan tot foutieve conclusies leiden.

- 20 De juiste bewijswaarde van een dergelijk verslag is deze van een vermoeden.³⁰ Het Hof van Cassatie stelt dat de feitenrechter soeverein de bewijswaarde beoordeelt.³¹ Het duidt ook de criteria aan, met name: de eerlijkheid, de bevoegdheid en de onafhankelijkheid van de deskundige, de omstandigheden van zijn onderzoek en het feit dat het verslag als een coherent en overtuigend geheel overkomt. Aldus aanvaardde de politierechtbank Oost-Vlaanderen dat een eenzijdig deskundigenverslag als betrouwbaar en bewijskrachtig kan worden aanvaard indien het in betrouwbare omstandigheden tot stand is gekomen. Dit is volgens de rechtbank het geval voor een deskundigenonderzoek dat door een professionele deskundige op verzoek van een verzekeraar werd opgemaakt.³²
- 21 Als een andere partij bepaalde vaststellingen toelaat, betekent dit niet dat de expertise tegenwerpbaar wordt. Meestal wordt het tegensprekelijk karakter nochtans aanvaard inzake verkeersrecht en in maritieme zaken.³³
- 22 In verband met de bewijswaarde van een eenzijdig deskundigenonderzoek deed het hof van beroep te Antwerpen een interessante uitspraak.³⁴ Een partij had de wering uit de debatten gevorderd van het verslag van de technische raadsman van de invoerder van een automeerk, omdat het op ongeoorloofde wijze werd bekomen.

29. Bergen (1e kamer) 4 maart 2002, *JT* 2003, 159.

30. Cass. 22 december 1983, *RW* 1984-85, 903.

31. Zie P. VANHELMONT, *o.c.*, 251 en de verwijzingen aldaar.

32. Pol. Oost-Vlaanderen 11 april 2019, *RW* 2019-20, 755.

33. Zie A. CLOQUET, *Deskundigenonderzoek* in *APR*, Gent, Story-Scientia, 1983, 21, nrs. 51 en 52 en de daar geciteerde rechtspraak.

34. Antwerpen (tweede *bis* kamer) 3 februari 2010, inzake nv B. t. nv G.B. en bvba P.B., 2008/AR/1230, onuitg.